

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ

DOI: 10.26693/jmbs07.05.306

УДК 004.031.42:[796.015.134:796.325

Вербіцький С. Ю.¹, Пітин М. П.¹,

Каратник І. В.¹, Гнатчук Я. І.²

ПРІОРИТЕТИ ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ В ТЕХНІЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ ВОЛЕЙБОЛІСТІВ НА ЕТАПІ ПОЧАТКОВОЇ ПІДГОТОВКИ

¹Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського,
Львів, Україна

²Хмельницький національний університет,
Хмельницький, Україна

Мета: визначити методичні пріоритети застосування інтерактивних методів навчання в технічній підготовці волейболістів на етапі початкової підготовки.

Матеріали і методи. Використано методи теоретичного аналізу та узагальнення даних наукової та методичної літератури, метод експертного оцінювання, методи математичної статистики. Упродовж вересня-грудня 2020 року було опитано 24 тренери та вчителі фізичної культури, які проводять гурткову роботу з волейболу в загальноосвітніх закладах.

Результати. Визначено рейтинг інтерактивних методів навчання для вивчення окремих технічних прийомів у волейболі. Для вивчення та удосконалення подачі м'яча пропонують застосувати методи: обговорення проблеми в загальному колі, розігрування ситуації, робота в малих групах, дерево рішень; для передачі м'яча: ротаційні (змінювані) трійки, робота в парах, мікрофон та розігрування ситуації; прийому м'яча: робота в парах, робота в малих групах, обговорення проблеми в загальному колі та вирішення проблем; нападаючого удару: оцінювальна дискусія, робота в парах та обговорення проблеми в загальному колі; блокування: два-чотири-всі разом, робота в парах, ротаційні (змінювані) трійки, робота в малих групах.

На початкових етапах підготовки спортсменів мають переважати цікаві та ефективні методи та засоби. Це дає підстави рекомендувати для роботи з волейболістами-початківцями застосовувати інтерактивні методи навчання.

Висновки. Вперше було визначено та узагальнено рекомендації із застосування інтерактивних

методів навчання у підготовці спортсменів на етапі початкової підготовки в ігрових командних видах спорту (на прикладі волейболу); визначено рекомендації по застосуванню окремих методів, їхніх підгруп для вирішення завдань з навчання певним технічним прийомом волейболу. На підставі цього можна проводити об'єктивну корекцію змісту навчально-тренувального процесу волейболістів першого року навчання на етапі початкової підготовки в частині їхньої технічної підготовки.

Ключові слова: зміст, підготовка, ефективність, активізація, техніка, волейбол.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дослідження виконано згідно теми «Удосконалення системи підготовки кваліфікованих спортсменів в ігрових видах спорту на різних етапах багаторічного удосконалення» на 2022–2025 рр. плану науково-дослідної роботи Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського, № державної реєстрації 0122U001576.

Вступ. Етап початкової підготовки передбачає формування в дітей зацікавленості до занять, зміцнення їх здоров'я, різнобічний розвиток, розвинування рухливості та навчання основних технічних прийомом гри у волейбол [1, 2, 3]. Зміст технічної підготовки уже на першому році навчання цього етапу у волейболі передбачає вивчення нижньої прямої, нижньої бокової та верхньої прямої подачі, прийом м'яча обома руками, у тому числі після нижніх подач, виконання передач двома руками згори та удосконалення точності передач тощо [1].

Фахівці доводять, що на початкових етапах навчання, у зв'язку з віковими особливостями

спортсменів, повинні переважати цікаві для дітей та ефективні методи та засоби підготовки [4, 5, 6]. Одним з перспективних напрямів для волейболу варто вважати застосування інтерактивних засобів. Вони передбачають активну взаємодію учасників тренувального процесу (тренера та спортсменів, спортсменів між собою, зі спортивним інвентарем, в оновлених умовах тощо). При цьому ключовим є активне залучення спортсменів до виконання тренувальних завдань [4, 7, 8].

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Домінуючий обсяг досліджень щодо виявлення позитивного впливу групи інтерактивних методів навчання проведено в освітній галузі [8, 9, 10, 11]. Також приділялася певна увага питанням застосування інтерактивних методів навчання в сфері фізичної культури та спорту. Віднайдені наукове дослідження О. Аксьонова [10] щодо інтерактивних форм діяльності учнів на уроках фізичної культури, а А.В. Афанасьєв [11] акцентував увагу на категорії старшокласників. Упровадженням інтерактивних технологій в урок фізичної культури займалися О.В. Багінська, В.Г. Рябченко, Д.А. Лещук [12], а інтеграції інноваційних елементів та інтерактивних технологій в освітній процес фізичного виховання приділили увагу В.І. Шаповаленко, С.В. Гаркуша [13].

Виявлені також дослідження з акцентами на залучення спортсменів із різних видів спорту: В. Наумчук пропонує використання рухливих і навчальних ігор у спортивній підготовці юних футболістів [6]; В.М. Онищенко – інноваційних форм для структури та змісту навчально-тренувального процесу дітей 6–7 років на першому році занять міні-баскетболом [14]; Р.О. Сушко, М.В. Ібраїмова загалом розглядають інноваційні технології у початковій підготовці дітей на прикладі спортивних ігор [15], а Р. В. Чопик довів позитивний ефект від упровадження в урок фізичної культури інтерактивних технологій із варіативного модуля «Баскетбол» [8].

Ураховуючи, що проблематикою використання інтерактивних методів навчання у підготовці волейболістів займалася обмежена кількість фахівців, а вивченню цього питання серед спортсменів-початківців узагалі не приділялася увага, в даному дослідженні з'ясовано ставлення фахівців-практиків та зробили певні методичні узагальнення.

Мета дослідження: визначити методичні пріоритети застосування інтерактивних методів навчання в технічній підготовці волейболістів на етапі початкової підготовки.

Матеріали і методи дослідження. Використано методи теоретичного аналізу та узагальнення даних наукової та методичної літератури, метод експертного оцінювання, методи матема-

тичної статистики. Упродовж вересня-грудня 2020 року було опитано 24 тренери та вчителі фізичної культури шкіл ЗОШ та ДЮСШ м. Львова, які проводять гурткову роботу з волейболу в загальноосвітніх закладах. Ці категорії фахівців долучаються до підготовки спортсменів на етапі початкової підготовки.

Бланк опитування містив п'ять базових запитань з різних аспектів застосування інтерактивних методів навчання у технічній підготовці волейболістів на етапі початкової підготовки. Вагомість визначалася меншою сумарною та середньою кількістю балів. До кожного пункту питання було надано коротке пояснення (інтерпретацію) методів, що були зазначені до бланку опитування. Таке змістовне доповнення зроблено на основі даних спеціальної літератури [7, 8, 9, 16].

Проведення дослідження не суперечить нормам українського законодавства та відповідає вимогам Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 26 листопада 2015 року № 848-VIII. Кожен учасник підписував інформовану згоду на участь у дослідженні, і вжиті всі заходи для забезпечення анонімності учасників.

Результати дослідження та їх обговорення. У межах першого запитання було з'ясовано загальне ставлення до необхідної (рекомендованої) частоти застосовувати методів інтерактивного навчання в підготовці юних волейболістів. Отримані результати дали підстави стверджувати, що більшість фахівців ставляться позитивно до використання груп інтерактивних методів навчання у підготовці волейболістів-початківців.

Було запропоновано шість варіантів відповідей. Вони відображали такі параметри від рівня «унікати застосування» до «намагатися застосувати на кожному тренувальному занятті». У фахівців виявлене сформоване бачення необхідності додаткового стимулювання та активування дітей до участі в навчально-тренувальному процесі. Ця група методів як раз покликана підвищувати взаємодію суб'єктів навчання й у підготовці спортсменів також [4, 8, 9].

Жоден із фахівців-практиків не заперечив можливість (необхідність) застосування інтерактивних методів навчання у підготовці волейболіста на етапі початкової підготовки. До того ж варіант «іноді» обрало лише 4,17% респондентів. У подальшому спостерігаємо підвищення значення цієї групи методів серед фахівців. Це підтверджене зростанням часток респондентів, що обрали варіант «рідко застосовувати» – 16,67%.

Також незначна кількість респондентів схиляються до думки про необхідність застосування інтерактивних методів навчання на кожному тренувальному занятті – 12,50% респондентів. Таку

ситуацію можна пояснити тим, що застосування цієї групи методів потребує від тренера вищої професійної активності на заняття, відповідного психоемоційного налаштування та розуміння ситуації із необхідністю оперативної корекцією відповідно умов, що виникають [2, 3, 16].

Найбільша кількість респондентів запропонували два варіанти частоти застосування інтерактивних методів навчання в тренуванні волейболістів груп початкової підготовки. Варіант «дуже часто» підтримало 25,00% респондентів та варіанти «часто» – 41,67% респондентів з числа фахівців-практиків. Пояснення дещо меншого вибору варіанту «дуже часто», на наш погляд співпадає з вищенаведеним.

На підставі узагальнення даних наукової та методичної літератури з'ясовано, що науковці виділяють чотири основні підгрупи інтерактивних методів: кооперативного навчання, колективно-групового навчання, ситуативного моделювання, опрацювання дискусійних питань [2, 7, 8, 9].

Послідовно першою було оцінено можливості застосування підгрупи кооперативного навчання (рис. 1). На підставі узагальнення спеціальної педагогічної літератури визначено, що до цієї групи належать такі окремі методи: робота в парах, ротатійні (змінювані) трійки, два-чотири-всі разом, коло ідей, карусель, робота в малих групах, акваріум.

Отримані результати вказали на досить виражену ієрархію пропонуваного до використання інтерактивних методів навчання підгрупи кооперативного навчання. Найвищу підтримку отримав метод роботи у парах (2,54±0,87 бала). У подальшому можна спостерігати поступове зменшення підтримки зі сторони експертів та розташування методів у такій послідовності: ротатійні (змінювальні) трійки, два-чотири-всі разом, коло ідей, робота в малих групах. Вони отримували в середньому від 3,13 до 4,29 бала. Найменшу підтримку серед окремих методів підгрупи кооперативного навчання отримали два методи – карусель (5,83±0,75 бала) та акваріум (6,00±0,76 бала).

Загалом група кооперативного навчання передбачає залучення до роботи невеликих груп.

Це є характерним для тренування волейболістів та зокрема на етапі початкової підготовки. Отже різноманітність цих методів дає підстави для їх диференціації у процесі підготовки.

Наступна група та відповідно запитання до експертів стосувалися підгрупи колективно-групового навчання (рис. 2). У спеціальній літературі для цієї підгрупи інтерактивних методів навчання визначено дещо більшу кількість окремих методів, це: обговорення проблеми в загальному колі, мікрофон, незакінчені речення, мозковий штурм, навчаючись-учусь, ажурна пилка, аналіз ситуації, вирішення проблем, дерево рішень [6, 8]. Підхід до оцінювання та інтерпретації цифрових результатів був ідентичним до попереднього.

Встановлено рейтинг для окремих методів підгрупи колективно-групового навчання. Найвищі позиції у цій підгрупі отримали одразу кілька методів. Серед них вирішення проблем (1,42±0,70 бала) та обговорення проблеми в загальному колі (1,67±0,55 бала). Дещо вищі оцінки, проте достатньо якісно оцінено необхідність використання ме-

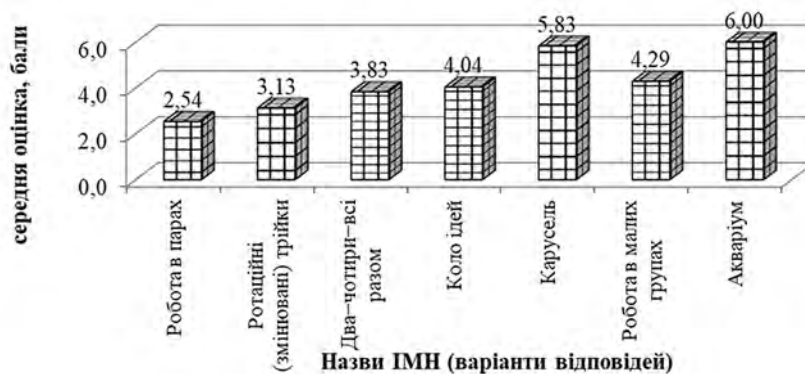

Рис. 1 – Результати опитування щодо можливості застосування методів інтерактивного навчання (ІМН) групи кооперативного навчання для технічної підготовки волейболістів на етапі початкової підготовки (n=24)

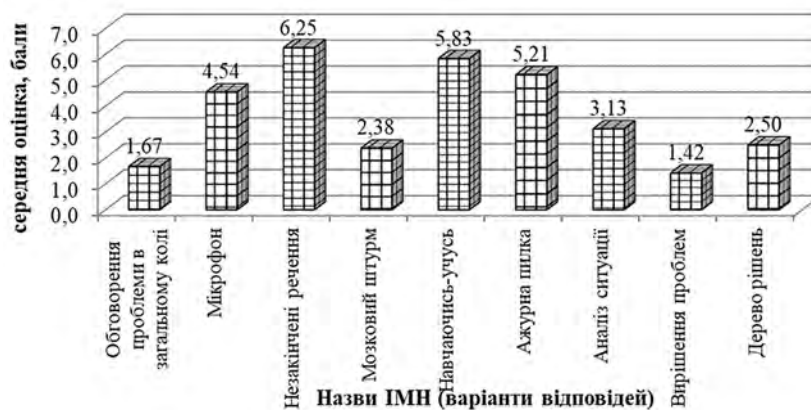

Рис. 2 – Результати опитування щодо можливості застосування методів інтерактивного навчання (ІМН) групи колективно-групового навчання для технічної підготовки волейболістів на етапі початкової підготовки (n=24)

тодів мозкового штурму ($2,38 \pm 0,86$ бала) та дерево рішень ($2,50 \pm 0,71$ бала). Ще одним лідером серед методів цієї підгрупи на думку експертів є аналіз ситуації ($3,13 \pm 0,73$ бала). Решта методів з цієї підгрупи отримали значно нижчі оцінки (від 4,54 до 6,25 бала).

Проте зазначене оцінювання стосувалося рекомендації експертів по відношенню до узагальненого процесу технічної підготовки волейболістів на етапі початкової підготовки. Відносно нижчий рейтинг для окремих методів можна пояснити вищими вимогами до планування й організації роботи з їхнім використанням. Робота за методами мікрофон, ажурна пилка, а також незакінчені речення вимагають об'єктивно вищої підготовленості зі сторони тренера (вчителя, інструктора). А метод – навчаючись-учись – ставить високі вимоги до підготовленості спортсменів. Це, звичайно, обмежує застосування цих методів, проте не заперечує.

Встановлені дані дають підстави говорити, що експерти-практики схильються до необхідності використання методів підгрупи колективно групового навчання, які більшою мірою дають змогу оперативно розібрати ситуації навчально-тренувального процесу, вести пошук альтернативних правильних варіантів розв'язання конкретних ситуацій, сприяти покращенню розуміння й усвідомлення спортсменами технічних особливостей виконання того чи іншого прийому [3, 8, 10, 14].

Третя підгрупа інтерактивних методів навчання за даними багатьох науковців об'єднана ситуативним моделюванням. До цієї групи належить дещо менше методів, порівняно з іншими підгрупами. Це такі: симуляції, імітаційні ігри, спрощене судове слухання, громадські слухання, розігрування ситуації. Для цих методів розподіл за рейтингом серед експертів був наступним (рис. 3).

На відміну від попередніх двох груп, у методів ситуативного моделювання загалом гірші значення оцінок. Найкраща ситуація виявлена у методу розігрування ситуацій, що отримав $3,13 \pm 0,78$ бала. Якщо ж говорити про інші методи цієї підгрупи, то оцінки були ще гіршими. Вони становили в середньому від 5,00 до 6,13 бала за семибальною шкалою. Тобто згідно розуміння змісту методів цієї підгрупи та при зіставленні з завданнями технічної підготовки волейболістів

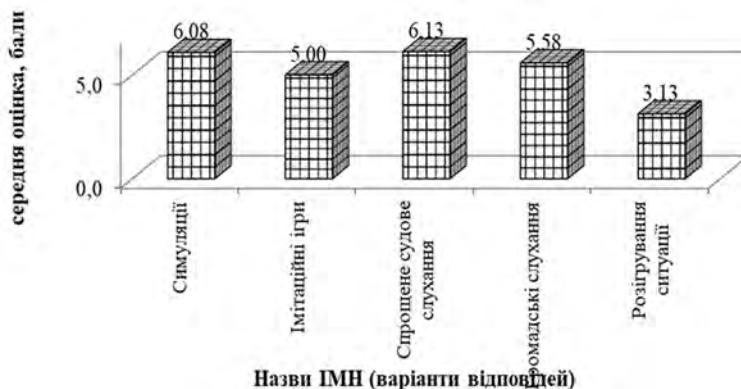

Рис. 3 – Результати опитування щодо можливості застосування методів інтерактивного навчання (ІМН) групи ситуативного моделювання для технічної підготовки волейболістів на етапі початкової підготовки (n=24)

на етапі початкової підготовки у експертів не виникло переконання про доцільність їхнього застосування.

Аналізуючи зміст окремих методів у підгрупі ситуативного моделювання дійсно спостерігаємо певні складнощі в їхньому залученні до підготовки спортсменів-початківців. Більшість з них передбачають свідому та активну позицію учасників ситуативного вирішення завдань у межах цих методів [9, 15].

Аналіз оцінок експертів щодо завершальної підгрупи інтерактивних методів навчання, а саме опрацювання дискусійних питань вказав на таке (рис. 4). У цій підгрупі загалом було представлено сім окремих методів: метод прес, займи позицію, зміни позицію, неперервна шкала думок, дискусія, оцінювальна дискусія, дебати.

Можна констатувати, що для цієї групи методів загалом, як і для попередньої, спостерігалася незначна підтримка зі сторони експертів. Найвищу цінність у використанні групи опрацювання дискусійних питань для технічної підготовки волейболістів

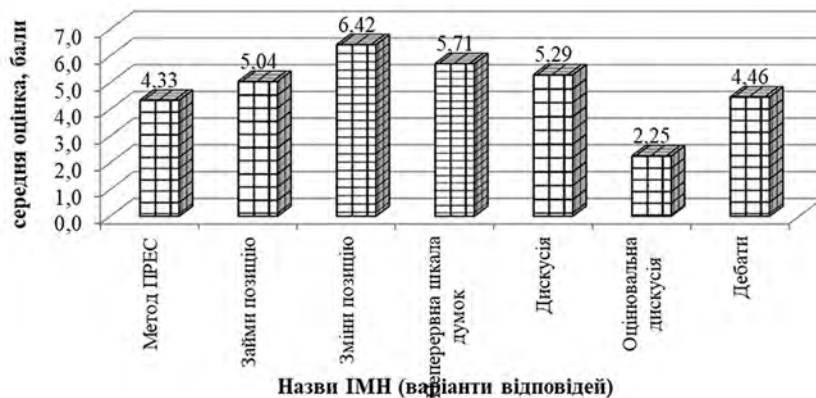

Рис. 4 – Результати опитування щодо можливості застосування методів інтерактивного навчання (ІМН), групи опрацювання дискусійних питань для технічної підготовки волейболістів на етапі початкової підготовки (n=24)

зафіксовано для методу оцінювальної дискусії. Він отримав від експертів $2,25 \pm 0,72$ бала, тим самим посівши першу позицію рейтингу в цій підгрупі інтерактивних методів навчання.

На жаль інші методи підгрупи суттєво поступалися та отримали значно гірші оцінки від експертів. Вони перебували у межах від 4,33 до 6,42 бала та не викликали у експертів значного зацікавлення. Тобто, ймовірно їхнє застосування на етапі початкової підготовки можливе, проте, меншою мірою, це буде відповідати завданням технічної підготовки.

Згідно логіки побудови експертного опитування після оцінювання та ранжування окремих інтерактивних методів навчання в межах підгруп, звернулися до фахівців із запитанням про визначення важливості застосування загалом підгруп для технічної підготовки волейболістів на етапі початкової підготовки.

Узагальнення оцінок експертів дали підстави стверджувати, що вони вбачають найбільшу користь для реалізації завдань технічної підготовки волейболістів-початківців зі сторони методів колективно-групового навчання. Ця підгрупа отримала найбільшу підтримку та середні оцінки $1,33 \pm 0,47$ бала. Тобто й розкид оцінок фахівців-практиків з волейболу не набув великих значень. На другому місці рейтингу розташувалася підгрупа кооперативного навчання. Вона незначно поступалася лідируючій групі. За середніми оцінками отримала $1,71 \pm 0,61$ бала. Тобто ці дві підгрупи на думку експертів-практиків з волейболу можуть бути найбільшою мірою представлені в змісті навчально-тренувального процесу волейболістів першого року навчання.

До того ж інші дві підгрупи значно поступаються за оцінками. Для підгрупи ситуативного моделювання та опрацювання дискусійних питань оцінки експертів були гіршими та близькими між собою. Вони становили $3,67 \pm 0,47$ бала та $3,75 \pm 0,43$ бала (за чотирибальною шкалою).

Тобто спостерігається суттєва відмінність у ієрархічності зазначених підгруп інтерактивних методів навчання для їхнього застосування в технічній підготовці волейболістів-початківців.

Враховуючи, що технічна підготовка волейболістів не представлена єдиним блоком [1, 2, 3], а містить значну кількість технічних прийомів та варіантів їхнього виконання звернулися до експертів-практиків з проханням запропонувати окремі інтерактивні методи навчання для пріоритетного використання у вивченні окремих технічних прийомів (табл. 1).

Отримані дані було опрацьовано та отримано рейтинг інтерактивних методів навчання для кожного із зазначених технічних прийомів. Згідно

нього при вивченні та удосконаленні подачі м'яча більша частина експертів-практиків пропонують застосовувати: обговорення проблеми в загальному колі (54,17% респондентів), розігрування ситуації (45,83%), робота в малих групах (37,50%), дерево рішень (37,50%), коло ідей, мозковий штурм, аналіз ситуації та імітаційні ігри (по 29,17% кожен).

Для вивчення та удосконалення передачі м'яча кількість методів, що визначені як пріоритетні була дещо меншою. До них увійшли наступні: ротаційні (змінювані) трійки (66,67% респондентів), робота в парах, мікрофон та розігрування ситуації (усі по 54,17%), карусель (50,00% відповідно).

Експертами рекомендовано залучати при вивченні та удосконаленні прийому м'яча такі інтерактивні методи навчання: робота в парах (62,50% респондентів), робота в малих групах (58,33%), обговорення проблеми в загальному колі та вирішення проблем (по 54,17%).

Пріоритетними при вивченні та удосконаленні нападаючого удару експертами визначено коло ідей та оцінювальна дискусія (по 50,00% респондентів), робота в парах та обговорення проблеми в загальному колі (по 45,83%), навчаючись-учусь (37,50%), ротаційні (змінювані) трійки (33,33%), два-чотири-всі разом та громадські слухання (по 29,17% відповідно).

Для вивчення ще одного технічного прийому (блокування) експерти рекомендували, перш за все, застосовувати такі інтерактивні методи навчання як два-чотири-всі разом (62,50% респондентів), робота в парах, ротаційні (змінювані) трійки, робота в малих групах та (по 54,17%), вирішення проблем (45,83%), метод ПРЕС (37,50%), мікрофон (29,17% відповідно).

Загальна кількість окремих методів інтерактивного навчання, представлених у даному опитуванні становила 28 позицій. Однак експерти рекомендують застосовувати одинадцять окремих інтерактивних методів навчання. Серед них: п'ять належать до підгрупи кооперативного навчання: робота в малих групах, ротаційні (змінювані) трійки, робота в парах, коло ідей, два-чотири-всі разом; чотири методи належать до підгрупи колективно-групового навчання: обговорення проблеми в загальному колі, дерево рішень, мікрофон, вирішення проблем; один – до підгрупи ситуативного моделювання – розігрування ситуації за ролями (рольова гра, імітація) та один – до підгрупи оцінювання дискусійних питань – оцінювальна дискусія.

Після з'ясування ключових моментів по окремих методах та підгрупах інтерактивних методів навчання вирішили доповнити дані узагальненими оцінками експертів щодо ймовірної ефективності застосування цієї групи методів у технічній

Таблиця 1 – Рекомендовані респондентами окремі методи інтерактивного навчання для вивчення певних технічних прийомів волейболу на етапі початкової підготовки (n=24)

Рейтинг	Технічний прийом									
	Подача м'яча		Передача м'яча		Прийом м'яча		Нападаючий удар		Блокування	
1	Обговорення проблеми в загальному колі	13 ¹	Ротаційні (змінювані) трійки	16	Робота в парах	15	Коло ідей	12	Два-чотири-всі разом	15
		54,17 ²		66,67		62,50		50,00		62,50
2	Розігрування ситуації	11	Робота в парах	13	Робота в малих групах	14	Оцінювальна дискусія	12	Робота в парах	13
		45,83		54,17		58,33		50,00		54,17
3	Робота в малих групах	9	Мікрофон	13	Обговорення проблеми в загальному колі	13	Робота в парах	11	Ротаційні (змінювані) трійки	13
		37,50		54,17		54,17		45,83		54,17
4	Дерево рішень	9	Розігрування ситуації	13	Вирішення проблем	13	Обговорення проблеми в загальному колі	11	Робота в малих групах	13
		37,50		54,17		54,17		45,83		54,17
5	Коло ідей	7	Карусель	12	Метод ПРЕС	12	Навчачись-учись	9	Вирішення проблем	11
		29,17		50,00		50,00		37,50		45,83
6	Мозковий штурм	7	-	-	Ротаційні (змінювані) трійки	9	Ротаційні (змінювані) трійки	8	Метод ПРЕС	9
		29,17		-		37,50		33,33		37,50
7	Аналіз ситуації	7	-	-	-	-	Два-чотири-всі разом	7	Мікрофон	7
		29,17		-		-		29,17		29,17
8	Імітаційні ігри	7	-	-	-	-	Громадські слухання	7	-	-
		29,17		-		-		29,17		-

Примітки: ¹ – Кількість відповідей (осіб), ² – відсоток відповідей (%).

підготовці волейболістів першого року навчання етапу початкової підготовки.

Переконливим фактом є те, що найбільша підтримка, все таки, за варіантом відповіді, що передбачає позитивний вплив застосування інтерактивних методів навчання у технічній підготовці волейболістів-початківців (37,50% респондентів). Також значна частина вказала на задовільний ефект від використання цієї групи методів – 29,17%. Тобто більша частина експертів-практиків дають підстави рекомендувати для застосування інтерактивні методи навчання для вирішення завдань технічної підготовки волейболістів першого року навчання на етапі початкової підготовки.

Окрім цього на незначному впливові від застосування інтерактивних методів навчання переконані 12,50% респондентів та ще 16,67% вказують на можливу відсутність будь-яких відмінностей у рівні підготовленості спортсменів, незалежно від застосування цієї групи методів.

Звичайно, що з останньою думкою ми, повною мірою, не можемо погодитися, адже у науковій та

методичній літературі наявна значна кількість даних про позитивні наслідки застосування цієї групи методів у освітній діяльності різних груп дітей (дошкільнята, молодші й старші школярі тощо) [10, 11, 12, 13]. Виявлено навіть окремі дослідження про переваги застосування інтерактивних методів навчання у фізичному вихованні та спортивній діяльності, однак вони стосувалися інших видів спорту та кваліфікованих спортсменів [6, 8, 14, 15].

Таким чином в даному дослідженні вперше було визначено та узагальнено рекомендації із застосування інтерактивних методів навчання у підготовці спортсменів на етапі початкової підготовки в ігрових командних видах спорту (на прикладі волейболу); визначено рекомендації по застосуванню окремих методів, їхніх підгруп для вирішення завдань з навчання певним технічним приемам волейболу. Це дає змогу внести об'єктивну корекцію до змісту навчально-тренувального процесу волейболістів першого року навчання на етапі початкової підготовки в частині їхньої технічної підготовки.

Висновки. Найвищі рекомендації експертів для реалізації завдань технічної підготовки волейболістів-початківців пов'язані з використанням підгруп колективно-групового навчання (1,33±0,47 бала) та кооперативного навчання (1,71±0,61 бала).

З'ясування пріоритетності окремих методів усередині підгруп інтерактивних методів вказала, що найбільш рекомендованими є метод роботи у парах (2,54±0,87 бала) – група кооперативного навчання; вирішення проблем (1,42±0,70 бала) та

обговорення проблеми в загальному колі (1,67±0,55 бала) – група колективно-групового навчання; розігрування ситуацій (3,13±0,78 бала) – група ситуативного моделювання та оцінювальна дискусія (2,25±0,72 бала) – група опрацювання дискусійних питань.

Перспективи подальших досліджень передбачають з'ясування ефективності використання групи інтерактивних методів навчання в технічній підготовці волейболістів на етапі початкової підготовки.

Reference

1. Turkovskiy VV, Nosko MO, Osadchiy OV, Harkusha SV, Zhula LV. *Volleybol: navchalna prohrama DYUSSh* [Volleyball: the curriculum of the Junior High School]. K; 2009. 140 s. [Ukrainian]
2. Verbitskiy S, Pitin M. Vimohi do tekhnichnoi pidhotovki voleybolistiv na etapi pochatkovoi pidhotovki [Requirements for technical training of volleyball players at the stage of initial training]. *Naukoviy chasopis NPU imeni MP Drahomanova. Seriya 15*. 2022;6(151)2022:26-33. [Ukrainian]. doi: 10.31392/NPU-nc.series15.2022.6(151).05
3. Oliynik MO, Doroshenko EYu. Pedagogichna kharakteristika sistem otsinki tekhniko-taktichnoi maysternosti kvalifikovanikh voleybolistiv [Pedagogical characteristics of technical and tactical skills assessment systems of qualified volleyball players]. *Slobozhanskiy naukovo-sportivniy visnik*. 2017;6(62):69-73. [Ukrainian]. doi: 10.15391/snsv.2017-6.014
4. Pityn M. *Teoretichna pidhotovka v sporti* [Theoretical training in sports]. Lviv: LDUFK; 2015. 372 s. [Ukrainian]
5. Hretskiy OV. *Formuvannya motivatsiyi do sportivnoi diyalnosti na pochatkovomu etapi pidhotovki* [Formation of motivation for sports activities at the initial stage of training]. Abstr. PhDr. (Physical Ed&Sport.). Lviv; 2019. 19 s. [Ukrainian]
6. Naumchuk V. Viktoristannya rukhlivikh i navchalnikh ihor u sportivniy pidhotovtsi yunikh futbolistiv [The use of mobile and educational games in the sports training of young football players]. *Slobozhanskiy naukovo-sportivniy visnik*. 2018;1(64):47-52. [Ukrainian]. doi: 10.15391/snsv.2018-1.08
7. Verbitskiy S, Pityn M, Karatnyk I. Perspektivi udoskonalennya tekhnichnoi pidhotovki voleybolistiv na etapi pochatkovoi pidhotovki za dopomohoyu zastosuvannya interaktivnikh metodiv navchannya [Prospects for improving the technical training of volleyball players at the stage of initial training using interactive training methods]. *Sportivni ihri*. 2022;3(25):4–16. [Ukrainian]. doi: 10.15391/si.2022-3.01
8. Chopik RV, Polyakova MI. Uprovadzhennya v urok fizichnoi kulturi interaktivnikh tekhnolohiy iz variativnoho modulya «Basketbol» [Implementation of interactive technologies from the variational module «Basketball» in the physical culture lesson]. *Fiz vikhovannya, sport i kultura zdorov'ya u suchas susp-vi*. 2012;3:180-2. [Ukrainian]
9. Pometun OI, Pirozhenko LV. *Suchasniy urok. Interaktivni tekhnolohiyi navchannya* [A modern lesson. Interactive learning technologies]. K: A.S.K.; 2004. 192 s. [Ukrainian]
10. Aksonova O. Interaktivni formi diyalnosti uchniv na urokakh fizichnoi kulturi [Interactive forms of student activity in physical education lessons]. *Moloda sportivna nauka Ukraini*. 2007;1;11:4–16. [Ukrainian]
11. Afanasyev AV. Mozhlivosti zastosuvannya interaktivnikh metodiv u protsesi navchannya fizichnoi kulturi starshoklasnikiv [Possibilities of using interactive methods in the process of teaching physical culture of high school students]. *Naukoviy chasopis NPU imeni MP Drahomanova*. 2021;2(130)2021:16-8. [Ukrainian]. doi: 10.31392/NPU-nc.series15.2021.2(130).03
12. Bahinska OV, Ryabchenko VH, Leshchuk DA. Do pitannya vprovadzhennya interaktivnikh tekhnolohiy v urok fizichnoi kulturi [Regarding the issue of the introduction of interactive technologies in the physical education lesson]. *Visnik Chernihivskoho NPU imeni TH Shevchenka. Seriya: Pedagogichni nauki. Fizichne vikhovannya ta sport*. 2012;102(1):63-5. [Ukrainian]
13. Shapovalenko VI, Harkusha SV. Intehratsiya innovatsiynikh elementiv ta interaktivnikh tekhnolohiy v osvniy protses fizichnoho vikhovannya [Integration of innovative elements and interactive technologies in the educational process of physical education]. *Visnik Chernihivskoho NPU. Seriya: Pedagogichni nauki. Fizichne vikhovannya ta sport*. 2013;112(2):304-8. [Ukrainian]
14. Onishchenko VM. *Struktura ta zmist navchalno-trenavalnoho protsesu ditey 6-7 rokiv na pershomu rotsi zanyat mini-basketbolom* [The structure and content of the educational and training process of children 6-7 years old in the first year of mini-basketball classes]. Abstr. PhDr. (Physical Ed&Sport.). Dnipro; 2017. 22 s. [Ukrainian]
15. Sushko RO, Ibraimova MV. Innovatsiyni tekhnolohiyi u pochatkoviy pidhotovtsi ditey na prikladi sportivnikh ihor [Innovative technologies in the initial training of children on the example of sports games]. *Slobozhanskiy naukovo-sportivniy visnik*. 2015;2(46):190–4. [Ukrainian]. doi: 10.15391/snsv.2015-2.036

16. Voytenko SM. *Psikhologo-pedahohichni zasobi rehulyatsiyi spilnoi diyalnosti sportivnikh komand iz riznim tipom vzayemodiyi* [Psychological and pedagogical means of regulating the joint activity of sports teams with different types of interaction]. Abstr. PhD. (Physical Ed&Sport.). K; 2017. 227 s. [Ukrainian]

UDC 004.031.42:[796.015.134:796.325

Priorities of Using Interactive Educational Methods in the Technical Preparation of Volleyball Players at the Stage of Initial Training

Verbitsky S. Yu., Pityn M. P., Karatnyk I. V., Hnatchuk Ya. I.

Abstract. *The purpose of the study was to determine methodological priorities for the use of interactive educational methods in the technical preparation of volleyball players at the stage of initial training.*

Materials and methods. The methods of theoretical analysis and generalization of data from scientific and methodical literature, the method of expert evaluation, methods of mathematical statistics were used. During September-December 2020, 24 coaches and physical culture teachers who conduct volleyball group work in secondary schools were interviewed.

Results and discussion. The rating of interactive educational methods for studying individual technical techniques in volleyball has been determined. Experts offer to use different methods for studying and improving the ball serve: discussing the problem in a general circle, acting out the situation, working in small groups, decision tree; for passing the ball: rotating (changeable) threes, working in pairs, microphone and acting out the situation; for receiving the ball: working in pairs, working in small groups, discussing the problem in a general circle and solving problems; offensive strike: evaluative discussion, work in pairs and discussion of the problem in the general circle; for blocking: two-four-all together, work in pairs, rotating (changeable) threes, work in small groups. Experts recommend using eleven separate interactive educational methods, among them: five belong to the subgroup of cooperative learning: work in small groups, rotating (changeable) threes, work in pairs, circle of ideas, two-four-all together; four methods belong to the subgroup of collective-group learning: discussion of the problem in the general circle, decision tree, microphone, problem solving; one – to the subgroup of situational modeling – acting out the situation by roles (role play, imitation) and one – to the subgroup of evaluation of debatable issues – evaluation discussion. Interesting and effective methods and means should prevail at the initial stages of athletes' preparation. This gives reason to recommend the use of interactive educational methods for working with beginner volleyball players.

Conclusion. For the first time, recommendations for the use of interactive educational methods in the preparation of athletes at the stage of initial training in game team sports (on the example of volleyball) were defined and summarized; recommendations for the application of individual methods and their subgroups for solving problems of teaching certain technical actions of volleyball are determined. Based on this, it is possible to make an objective correction of the content of the educational and training process of volleyball players of the first year of study at the stage of initial training in terms of their technical preparation.

Keywords: content, preparation, effectiveness, activation, technique, volleyball.

ORCID and contributionship:

Sergiy Verbitskiy : 0000-0003-0588-1698 ^{A,B,C,D}

Maryan Pityn : 0000-0002-3537-4745 ^{D,E,F}

Ivan Karatnyk : 0000-0001-5378-2956 ^{C,D}

Yaroslav Hnatchuk : 0000-0001-9819-5069 ^{B,C,D}

A – Work concept and design, B – Data collection and analysis,
C – Responsibility for statistical analysis, D – Writing the article,
E – Critical review, F – Final approval of the article

CORRESPONDING AUTHOR

Maryan Pityn

Ivan Boberskiy Lviv State University of Physical Culture,
Department of Theory of Sport and Physical Culture
11, Kostjushko Str., Lviv 79007, Ukraine
tel: +380968798858, e-mail: pityn7@gmail.com

The authors of this study confirm that the research and publication of the results were not associated with any conflicts regarding commercial or financial relations, relations with organizations and/or individuals who may have been related to the study, and interrelations of coauthors of the article.

Стаття надійшла 24.08.2022 р.

Рекомендована до друку на засіданні редакційної колегії після рецензування